Suomen Sinfoniaorkesterit ry

SUOMEN SINFONIAORKESTERIT RY:N ASIANTUNTIJALAUSUNTO VALTIOVARAINVALIOKUNNAN SIVISTYS- JA TIEDEJAOSTOLLE 16.5.2018

Asia: VNS 1/2018 VP **Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2019-2022.** Erityisesti pyydetään lausumaan VOS-uudistuksen merkityksestä museoille, teattereille ja orkestereille. Suomen Sinfoniaorkesterit ry kiittää lausuntopyynnöstä.

VOS-UUDISTUKSEN MERKITYS ORKESTEREILLE

Koska VOS-uudistus huomioi yhteiskunnan monet erilaiset kulttuuriset tarpeet, varmistaa alueellista saatavuutta, kokoaa valtionrahoituksen yhdeksi kokonaisuudeksi ja kannustaa kehittymiseen, Suomen Sinfoniaorkesterit pitää uudistusta hyvin tarpeellisena. Kuitenkin esittävien taiteiden osalta lisävalmistelu on paikallaan, jotta määräaikaisuuksiin, arviointiin ja painokerroinjärjestelmään liittyviä seikkoja voidaan tarkentaa.

VOS-UUDISTUKSEN LISÄRAHOITUSTARVE: 20 MILJOONAA EUROA

Valtioneuvoston mukaan Suomen talous kasvaa ripeästi ja kasvu on laaja-alaista vaikuttaen työllisyyden kasvuun ja vähentäen rakenteellisten tekijöiden heikentävää vaikutusta. Julkisen talouden suunnitelmassa esitetty 7 miljoonaa euroa museoiden VOS-järjestelmän uudistukseen sekä lisärahoitukseen ns. vapaiden ryhmien toimintaan on positiivinen alku. Myös esittävien taiteiden VOS-uudistuksen jatkovalmistelu on saatava mahdollisimman pian eteenpäin. Jotta VOS-alojen rahoitusuudistuksen tavoitteet saadaan toteutettua, uuden järjestelmän käyttöön tulee varata sen tarvitsemat resurssit eli **yhteensä 20 miljoonaa euroa**. Lisärahoitus vaikuttaa niin nykyisen valtionosuusjärjestelmän piirissä kuin harkinnanvaraisen rahoituksen piirissä olevalla ammattikentällä. Orkestereiden osuus kokonaissummasta on noin **3,9 miljoonaa** ja se sisältää uusia toimijoita, henkilötyövuosivajeen korjausta ja kehittämisprojekteja.

VOS-ALOJEN INDEKSIKORJAUSOHJELMA 2020-2022: 23,7 MILJOONAA EUROA

Lisäksi VOS-uudistuksen tueksi tarvitaan indeksikorjausohjelma 2020-2022. VOS-lakiesitykseen on toistaiseksi sisällytetty ehdotus nykyisen rahoituslain 35a §:n siirtämisestä sellaisenaan uuden rahoituslain 35b §:ään. Pykälään on kirjattu valtionosuutta saavien museoiden, teattereiden ja orkestereiden henkilötyövuoden hinnasta vuosittain tehtävä kustannussäästö, joka on leikannut vuodesta 2011 alkaen huomattavasti kaikkien valtionosuustoimijoiden rahoitusta. Vuodesta 2011 toteutetuilla toistuvilla leikkauksilla on ollut huomattava negatiivinen vaikutus kulttuurilaitosten työllisyyteen ja tuotantoon. Tilanteen korjaamiseksi valtiontuki VOS-aloille on nostettava kustannuskehityksen mukaiselle tasolle, vastaavasti kuin tehtiin vuosina 2008–2010. Tämä on välttämätöntä, jotta kulttuurin valtionosuusalat pystyisivät täyttämään kulttuuripalvelutehtävänsä täysimääräisesti. Näin alojen perustoiminta pääsee lakiuudistuksen myötä käynnistymään todellista kustannuskehitystä vastaavalta tasolta. Orkesterialan jälkeenjääneisyys kustannustason kehityksestä on **4,7 miljoonaa eur**oa. Yhteensä VOS-alojen kustannustason kehitystä vastaava indeksikorjaus on **yhteensä 23,7 miljoonaa**.

JULKISEN KESTÄVYYSVAJEEN KATTAMISEEN LIITTYVÄT SÄÄSTÖT ESTÄVÄT HALLITUKSEN KÄRKIHANKKEIDEN TOTEUTTAMISTA

Valtioneuvoston julkisen talouden suunnitelmassa korostetaan hallituksen kärkihankkeiden jatkoa, mutta rahoituksen leikkaaminen on lisännyt negatiivisia vaikutuksia taidelaitosten toiminnassa. Myös hallitusohjelman kärkihankkeiden toteutuminen on vaikeutunut. Orkesterit ovat kärkihankkeista keskittyneet erityisesti kulttuurin saavutettavuuden lisäämiseen. Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n 30 jäsenorkesterin konserteissa ja yleisötyön tapahtumissa oli yli 1,3 miljoonaa kuulijaa vuonna 2017. Saavutettavuutta kehitetään jatkuvasti monimuotoisen yleisötyön kautta ja tässä toiminnassa oli viime vuonna mukana yli 117 000 osallistujaa. Digitaaliset mahdollisuudet on otettu yhä laajemmin käyttöön konserttien verkkolähetyksissä ja striimauksissa. Saavutettavuuteen panostaminen edellyttää henkilökuntaa ja taloudellisia resursseja.

ORKESTERITOIMINTA ON TYÖVOIMAVALTAINEN ALA

Taiteen tukieuron työllistävä vaikutus on poikkeuksellisen vahva. VOS-aloille osoitetut lisäresurssit johtavat suoraan taiteilijoiden ja muiden taidealalla työskentelevien palkkaamiseen, mikä kumuloituu verotuloina takaisin yhteiseen hyvään. Ja sama toisinpäin: jos tukia leikataan, leikkauksilla on välittömät henkilöstövaikutukset, kun leikataan suoraan työllisyydestä. VOS-orkesterit ovat merkittävä freelancereiden työllistäjä ja näin vapaan kentän toimintamahdollisuuksien lisääjä. Yksittäiset VOS-orkestereiden muusikot turvaavat monilla pienillä paikkakunnilla myös pätevien opettajien saatavuuden musiikkioppilaitoksiin.

ORKESTEREIDEN POSITIIVISET VAIKUTUKSET PAIKKAKUNTIEN VETOVOIMAISUUTEEN TURVATTAVA

Taidelaitosten merkitys paikkakunnan vireyteen ja vetovoimaisuuteen on tunnustettu ja tutkimuksilla moneen kertaan vahvistettu. Kulttuuri, palvelutuotanto ja matkailu ovat yhteiskunnassamme kasvavia aloja, ja suomalaiset hakeutuvat kulttuuripalvelujen pariin aktiivisesti ympäri maata. Esimerkiksi Keski-Pohjanmaan kamariorkesteri Kokkolassa, Jyväskylä Sinfonia ja Tampere Filharmonia ovat maakuntiensa johtavia kulttuuribrändejä, jotka vaikuttavat myös valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

ALUEELLISUUS JA ORKESTEREIDEN VAIKUTUKSET SIVISTYKSELLISIIN OIKEUKSIIN HUOMIOITAVA MYÖS TULEVAN MAAKUNTAUUDISTUKSEN AIKANA

Yhdistyksen 30 orkesteria toimivat Suomessa laajalla maantieteellisella alueella. Pohjoisin orkesteri, Lapin kamariorkesteri kiertää koko Lapin alueella. Orkestereiden alueellinen vaikuttavuus on suuri niin konserttitoiminnan kuin siihen liittyvän osallistavan yleisötyön johdosta. Julkisen talouden suunnitelmassa ei huomioida tulevien maakuntien kulttuuriin liittyviä koordinoivia tehtäviä.

KULTTUURIIN KANNATTAVUUS INVESTOINTINA

Luovat alat muodostavat 7,3% Suomen BKT:sta ja työllistävät 7% työvoimasta. Uusimpien selvitysten mukaan (mm. Anne Brunilan työryhmän esitys "Luova talous ja aineettoman arvon luominen kasvun kärjiksi") kansakunnan kilpailukyky ei määräydy enää yksinomaan perinteisiä tuotannontekijöitä kehittämällä, vaan aineettomasta pääomasta on tullut uusi keskeinen tuotannontekijä. Lisääntyvä osa investoinneista kohdistuu juuri aineettomaan pääomaan, josta on tullut merkittävä kasvun ja tuottavuuden lisääjä. Kulttuurin osuus kansantulosta on saatava kasvuun. Suomalaiset orkesterit ovat pienen maan kansainvälisiä menestyjiä.

16.5.2018
Suomen Sinfoniaorkesterit ry
Hallituksen jäsen Kimmo Kekola & Toiminnanjohtaja Helena Värri